

Б. Хмельницького та етапи її формування розкрив канд. іст. наук О. І. Гуржій (Київ).

Канд. іст. наук І. С. Стороженко (Дніпропетровськ) розповів про дослідження військової доктрини козацької держави, її стратегії і тактики. Зміст проекту Задніпровської козацької держави, що належав Йосипу Верешинському, а також політичні та правові аспекти згаданого документа проаналізував у своєму виступі канд. іст. наук П. М. Сас (Київ). Він підкреслив, що в той час козацтво було неготовим до сприйняття такої ідеї. Грунтовне повідомлення «Південна Русь і половецький Степ у політичній діяльності Галицько-Волинського князя Романа Мстиславовича» представив канд. іст. наук О. Б. Головко (Київ).

З оглядом праць зарубіжних дослідників зовнішньополітичної діяльності Б. Хмельницького виступив канд. іст. наук В. І. Цибульський (Рівне), який проаналізував розвідки переважно сучасних авторів. «Економічний потенціал українських земель у часи творення української козацької держави» — тема повідомлення канд. іст. наук А. Г. Морозова (Черкаси).

В. І. Гром (Рівне) спинився на питанні про історіографію передумов Хмельниччини як національної революції, наголосивши на існуванні для українських дослідників певних труднощів при роботі в зарубіжних архівах. Науковці Черкаського педінституту проф. М. Р. Шамрай, кандидати іст. наук О. І. Тітов, Р. К. Бутенко, Л. Д. Статі, В. В. Гоцуляк, кандидати філол. наук М. І. Гончар та В. Г. Поліщук у своїх виступах порушували різноманітні питання, пов'язані з історією козащини, особливостями її вивчення студентами. Привернули увагу також виступи кандидатів філол. наук С. А. Кітрової «Покрова — храмове свято запорозьких козаків», Ф. А. Непийводи «Літописи як достовірне джерело» і канд. іст. наук С. А. Кисіль «Культура та козацтво».

Підбиваючи підсумки читань, В. А. Смолій відзначив плідність проведеної роботи і зацікавленість, з якою проходило обговорення доповідей та повідомлень. Він запросив учених — учасників цього заходу — взяти участь у підготовці статей до щорічника «Середньовічна Україна» та висловив пропозицію зробити наукові читання в Черкасах традиційними.

Н. О. Терентьєва (Київ)

Наукова конференція «Греко-російсько-українська культурна спільність: тисячоліття її формування»

30—31 травня в Донецьку відбулася наукова конференція «Греко-російсько-українська культурна спільність: тисячоліття її формування». Вона була організована Спільною греків України. В роботі конференції взяли участь викладачі вищих і середніх навчальних закладів, учені, студенти з Києва, Москви, Львова, Одеси, Слов'янська, Сімферополя, Воронежа та інших міст Росії і України, а також представники громадськості Донецька.

Відкриваючи конференцію, голова Спільки греків України, д-р філос. наук, проф. І. О. Ялі зазначив, що вивчення взаємозв'язків народів України, Росії та Греції становить значний науковий інтерес, дає змогу простежити типологічну спільність культурних процесів у Європі.

На конференції було розглянуто шість основних тем: «Хрещення Київської Русі: фактори і передумови формування духовної єдності слов'янських народів», «Роль просвіти в процесі утвердження загальнослов'янської культури», «Роль науки, філософії, релігії та церкви у визначенні світського способу життя у народів Російської імперії, що формувалася», «Негативні наслідки так званої «концепції єдиного радянського народу» в розвитку культур народів і націй СРСР», «Пошук і формування культурного самознаходження народів України в умовах її незалежності», «Перспективи національно-культурного відродження України».

Великий інтерес викликали доповіді канд. філос. наук І. І. Федорова «Роль античної культури у формуванні слов'янської культурної традиції» та проф. Л. Л. Нікітіна «Взаємозв'язки між грецькою та слов'янськими культурами».

Участі греків у розвитку української культури на Волині та у Галичині (XVI—XVII ст.) було присвячено доповідь доцента В. Я. Терезова. Вчений висвітлює факти участі грецьких церковних діячів у виданні Острозької біблії та в іншій просвітительській діяльності грецьких переселенців.

Канд. іст. наук Н. О. Терентьева у своїй доповіді розкрила маловідомі сторінки культурних взаємозв'язків народів України та Греції (XVIII ст.). Актуальністю відзначалися доповіді О. І. Холіна «Приазовські греки в 20—30-ті роки» та М. А. Араджіоні «До питання про етнографію і етнічну історію приазовських греків». Різний підхід цих дослідників до висвітлення проблем етнічної історії греків Приазов'я викликав жваву дискусію на конференції.

Підбиваючи підсумки конференції, проф. І. О. Ялі підкреслив, що в цілому вона стала важливим кроком у розробці греко-російсько-українських взаємозв'язків, допомогла висвітлити малодосліджені сторінки минулого. Було вирішено матеріали конференції опублікувати на Україні та в Греції з метою їх популяризації серед широких кіл вчених та читачів.